

nebu; priječi u mnogim njezinim vječnim dijelovima: nebesima, zvijezdama; priječi u mnogim njezinim dijelovima koji trpe nastajanje: u zraku, vodi, zemlji. Ne priječi u njihovim²⁸ malobrojnim, najmanjim, sićušnim dijelovima svijeta. Nije se smjelo ove, ne mnoge, sićušne <dijelove> pozvati za usporedbu s najvećim Bogom. Znao je to Ksenofan po Aristotelovu priznanju: »Da se, naime, mnogo drugog u skladu s cijelim osjetilom pojavljuje, a nije pobio razlog da to nastaje.« Nije rekao <Ksenofan> da je to mnogo ono Jedno, nije tvrdio da to mnogo ne nastaje. Zašto se, dakle, Bog, onaj jedan, tolikim i takvim smicalicama pobija? Da je Ksenofan rekao o mnogom, koje se pojavljuje osjetilima, da je jedno, da ne nastaje i da je vječno, cijelo bi Aristotelovo pobijanje bilo umjesno, ali, budući da to onaj <Ksenofan> ne kaže, i budući da je ono Jedno Bog, prigovori su neumjesni. Što priječi da mnogo nastaje i propada iz bića uvijek u biće? Što priječi da tijela nastaju iz drugih i da opet propadaju. Što priječi da postojeće nenastalo ima kraj i početak? »I da se ono što vječno postoji međusobno ograničava?«, kao npr. nebeska tijela i elementi? Što priječi da je cijelo doista nenastalo i beskonačno, a ono što u njemu nastaje, da je ograničeno početkom i krajem rađanja? I επει ει και ως αυτος λεγει, εν εστι, και τουτο σωμα εχει, αλλ' εαυτου μερη. »Jer ako, kako sam kaže, Jedno jest i to ima tijelo, drugo su njegovi dijelovi«. Tko sumnja da je to istinito o tjelesnom svijetu? No Ksenofan je govorio o jednom bestjelesnom, koje nema nikakve dijelove, niti slične, niti neslične. Nije dakle trebalo ubaciti: »Ako je nadalje vječno i beskonačno, kako će biti jedno postojeće tijelo?«²⁹ [297] Niti je trebalo dodati: »Ako pak nema niti tijelo, niti širinu, niti dužinu, kako će biti beskonačno?«³⁰ Naime, budući da je onaj bog bez početka, bez kraja, beskonačan je po Aristotelovoj definiciji beskonačnog. Ni to se ne tiče stvari: »K tome jedno koje postoji, ne će biti besmisleno, ako

²⁸ Tj. zraka, vode i zemlje.

²⁹ Nema grčkog, usp. ARIST. Xen. 976a.21 – 22 ετι ει αιδιον τε και απειρον εστι, πως αν ειη εν σωμα ον;

³⁰ Nema grčkog, usp. ARIST. Xen. 976a.28 – 30 ει δε μητε σωμα μητε πλατος μητε μηκος εχον μηδεν, πως αν απειρον αν ειη;